

odovzdávali čs. stráž. Pohrozili nám že, ak sa vrátíme, zastrelia nás. Cestou každého, kto sa omeškával, otáčal alebo si vyberal poltopánku z blata, bili puškami do chrbta. Aj na slovenskej hranici mnohí dostali ranu pažbou do chrbta. Ja som dostal pažbou do chrbta, keď som sa zohýnal pre topánku, čo mi ostala v blate. Viditeľné poranenie som nemal. Tých, ktorí boli so mnou vyvedení na hranicu Slovenska, nepoznám, lebo som 5 mesiacov býval v Šuranoch, takže som tam poznal málo ľudí. Ani mená maďarských četníkov, strážnikov a vojakov nepoznám.

Maďarské vojsko vťahlo do Šurian s veľkým nadšením a ubytovalo sa v cukrovare. Keď večer v deň jeho príchodu, teda 10. 11. 1938 začali sa na židovských obchodoch vybijat' okná a rabovanie obchodov, maďarskí vojaci i maďarskí četníci, ktorí chodili po uliciach, nebránili vybijanie okien ani rabovanie obchodov. Podľa toho som usúdil, že to boli ľudia, čo prišli z maďarskej strany pred vojskom, o ktorých maďarské vojsko vedelo. Slovenské nápisy boli strhané a prepisované na maďarské. Vojsko ani četníci tomu nebránili, podobne ako nebránili rabovaniu. Najviac rabovali a útočili na Židov.

Pri svojom zadržaní som bol tak odvedený, ako som bol oblečený v robotných šatách. Nedovolili mi nič vziať so sebou. Tam mi zostali šaty, bielizeň a topánky v hodnote asi 1 500 Kč. Chcel by som si ich odtiať odvieť. Kam odišli ostatní vypovedaní, neviem. Mój kamarát Imrich K. zostal v Nitre, lebo tam má rodičov.

Spísal:
nečitateľný podpis
Vrchný strážmajster

Prečítal a podpísal
Jozef H., v. r.

SNA, KÚ, kr. 256, f. 71527/38 prez., bez č.

116

5. december 1938, Krušovce.

Zápisnica napísaná na žandárskej stanici s učiteľom Zoltánom Náhlavským, predtým obyvateľom obce Čierny Brod, ktorý vypovedal o okolnostiach svojho vyhodenia z teritória maďarského štátu.

Zápisnica

Ohľadne svojho vypovedania maďarským vojskom z obsadeného územia udal toto:

Od 1. 9. 1936 pôsobil som ako učiteľ na menšinovej štátnej ľudovej škole v Hegy (Čierny Brod), okres Galanta. Pred obsadením tohto územia maďarským vojskom obdržal som od svojej školskej vrchnosti príkaz evakuovať všetok školský nábytok a učebné pomôcky. Tieto predmety som odoslal dňa 4. 11. 1938. Pri tomto som odoslal i svoje bytové zariadenie. V škole zostali len prázdne múry. Svoju manželku so 4-ročnou dcérou som taktiež odoslal do Veľkých Uheriec ku svojim rodičom. V Hegy som zostal sám na príkaz nadradenej školskej vrchnosti: neopúšťať svoje pôsobisko pod t'archou disciplinárneho vyšetrovania.

Dňa 9. 11. 1938 asi o 15 1/2 hod. bola obec Hegy obsadená maďarským vojskom. V menšinovej škole bolo ubytovaných asi 150 mužov. Asi o 1 hodinu po príchode maďarského vojska

do Hegy sa dostavila do školy vojenská hliadka v sile 4 mužov, ktorá bola sem vyslaná veliteľstvom z obce Vizkelet (*Čierny Brod*). Táto hliadka ma vyzvala, aby som išiel s ňou na veliteľstvo do Vizkeletu. Po príchode som bol predvedený pred veliteľa, podplukovníka, ktorý sa nachádzal v súkromnom byte učiteľky Margity Martonovej. Tam som bol aj vypočúvaný. Keď som sa dostavil pred podplukovníka, tento ma vyzval, aby som rozprával. Na toto som mu odpovedal: „Ráďte sa, pán podplukovník, pýtať a ja budem odpovedať.“ Na jeho otázku, čo tu robím, som mu udal, že z rozkazu svojej nadradenej vrchnosti som musel zostať na svojom pôsobisku. Iný účel moja prítomnosť nemá. Ďalej ma bral k zodpovednosti, prečo som nechal odvieť všetok školský majetok. Keď som mu odpovedal, že som to robil na príkaz nadradených úradov, podplukovník ma vyzval, aby som v priebehu jednej hodiny opustil územie a vrátil sa na Slovensko.

Pretože počas eskortovania z Hegy do Vizkelet sa zhromaždil dav ľudu, ktorý túto eskortu doprevádzal a rôzne na mňa pokrikoval, požiadal som podplukovníka, aby mi eskorta zaisťovala osobnú bezpečnosť.

Nato podplukovník nariadil, aby ma eskorta odvieďla do Hegy, kde si môžem vziať svoj bicykel a aktovku, a aby ma sprevádzala až na hranicu neutrálneho pásma. Cestou z Vizkelet do Hegy mi dav vyhrážal slovami: „Počkej Ty vyzvedač, už nás nebudeš honiť pri cvičení CPO.“¹⁴ V škole v Hegy som si vzal môj bicykel. Prv než som však mohol odísť, zadržal ma tam ubytovaný dôstojník v hodnosti praporčíka (zászlós). Tento odo mňa žiadal nejaký odznak na pamiatku. Keď som mu nemohol vyhovieť, požadoval odo mňa zbraň. Ani túto som mu nemohol dať, lebo som žiadnu nemal. Nato mi nechal vyzliecť si šaty až do spodného prádla, či snáď u mňa nenájde zbraň. Keď však jeho úsilie bolo bezvýsledné, spýtal sa, koľko mám peňazí. Potom mi vzal peňaženku, v ktorej som mal 450 Kč. Vzal mi 400 Kč a 50 Kč mi vrátil s tým, že hranica nie je ďaleko a 50 Kč mi postačí. Keď som sa proti tomu ohradzoval, nepomohlo a 400 Kč mi zobral. Nato som bol eskortou odvedený na hranicu.

Cestou na hranicu začal na mňa útočiť zástup ľudí. Členovia hliadky dav upozornili, že pokiaľ som pod ich ochranou, nesmie mi nikto ublížiť. Vzdor tomu, niekoľko razy ma udreli. Na hranici ma pustili na neutrálne pásmo, ale niekoľko občanov vniklo aj do tohto pásma. Keď som potom nasadal na bicykel, jeden z občanov ma udrel motykou do čela. Po údere som odpadol a zostal ležať na zemi. Nato sa dav nahrnul ku mne a bil ma ležiaceho na zemi. Keď už toho muselo byť mnoho, na moju ochranu vystúpil roľník Jozef K. a Rudolf O. z Hegy. Odohnali odo mňa dav a pomohli mi na nohy. Pritom som videl, že počínaniu davu sa vojaci maďarskej armády smiali.

Potom som išiel peši smerom k obci Košúty. Po krátkej ceste musel som sa však zastaviť, lebo išla na mňa mdloba. Opretého o strom vzali ma dvaja neznámi občania z Košút a odprevadili na četnícku stanicu. Tam predvolaný predseda národného výboru barón Fekete ma nechal odvieť svojim autom k lekárovi do Dioségu (*Sládkovičovo*). Po lekárskom ošetrení Dr. Arnoštom Pongrácom, išiel som na čs. vojenské veliteľstvo, ktoré sídlilo v cukrovare. Veliteľstvo mi poskytlo dopravný prostriedok, ktorým ma odviezli do Serede. Stade potom súkromným autom na nemocničné ošetrenie do Krajskej nemocnice v Trnave. Keď v nemocnici zistili, že som nemal vnútorné zranenie, 10. 11. 1938 som odcestoval na Ministerstvo školstva a národnej osvety do Bratislavy. Tam som v takom stave, v akom som sa nachádzal, bol predvedený k šéfovi propagandy Alexandrovi Machovi. Z Bratislavy som potom odcestoval na nové pôsobisko do obce Nemečky (*Nemčice*), okres Topoľčany.

Mená vojakov, ktorí ma eskortovali, ich príslušnosť k zbrani, meno podplukovníka, kto-

rý ma vypočúval, neviem udať. Mimo Jozefa K. a Rudolfa O. z Hegy žiadnych iných svedkov nemôžem uviesť. Taktiež nemôžem udať, kto a aké zranenie mi spôsobil.

Mená občanov, ktorí ma odviedli na četnícku stanicu v Košútoch, neviem. Snáď mohol by ich zistiť vrchný strážmajster František Jedlička, ktorý bol v tomto čase na četníckej stanici, alebo strážmajster. Petráš taktiež z tejto stanice.

Mimo 400 Kč v hotovosti na mojom majetku nebola spôsobená žiadna iná škola, pretože som žiadny nemal.

Hoci ma príslušníci maďarskej armády priamo nebili, bolo zrejmé, že výčiny zhromaždeného davu podporujú. Keď ma tento dav napadol, mali z toho radosť a nečinne sa prizerali, a to napriek tomu, že celý prípad sa stal vo vzdialenosti asi 15 krokov od maďarskej hliadky, ktorá ma eskortovala.

Nebol som svedkom iných násilností páchaných na slovenských príslušníkoch, a preto nemôžem udať žiadny konkrétny prípad násilia voči Slovákom.

Po prečítaní schválené a podpísané

D. a h.

Dostál
Vrchný strážmajster

Zoltán Náhlovský, v. r.
správca, učiteľ

SNA, KÚ, kr. 256, f. 71527/38 prez., bez č.

¹ Civilná protiletcecká ochrana

117

5. december 1938, Šenkvice.

Zápisnica napísaná na obvodnom notárstve s Václavom H., predtým správcom statku Svätý Martin pri Senci, ktorý vypovedal, že v neľudských podmienkach ho väznili maďarské orgány a potom náhle vyhostili z teritória maďarského štátu.

Zápisnica

Dňa 14. 11. 1938 som sa zdržiaval vo svojom byte. Dostavili sa ku mne maďarskí vojaci, a to dvaja ašpiranti a 4 vojaci. Bez výsluchu ma vyzvali, aby som ich nasledoval. Zaviedli ma na Obecný úrad do Senca a odtiaľ opäť bez výsluchu na četnícku stanicu v Senci, kde ma maďarskí žandári ihneď zavreli. Dost' brutálne sa ku mne chovali. Za rôznych nadávok a po úderoch do chrbta ma zavreli. Bez jedla som bol zavretý až do 24. 11. 1938. Len 24. 11. (v piatok) na obed som dostal trochu teplej polievky. Bola to vlastne voda, nie polievka. Tak sa to opakovalo aj v sobotu a nedeľu. Potom ma prepustili a 4 dni som sa mohol pohybovať pod dozorom len medzi Svätým Martinom a Sencom. Po štyroch dňoch ma doviedli na demarkačnú čiaru a odovzdali našim vojakom. Z môjho domu som nesmel so sebou nič vziať, len to, čo som mal oblečené na sebe.

Prečo ma zavreli, neviem. Nebol som ani nevypočúvaný. Chovanie z ich strany môžem